

Alle open monumenten op een rij

Ruim tachtig monumenten openen dit jaar de deuren en hekken voor u. Er zijn twee wandelroutes uitgezet langs binnenstedelijke monumenten. De derde route gaat rond de Maliebaan. De panden die het teken staan van het thema 'De smaak van de 19e eeuw' zijn aangeduid met een sterretje. De opengestelde panden die buiten de routes vallen en die in Leidsche Rijn (Vleuten-De Meern-Haarzuilens) zijn apart beschreven. Alle panden zijn open van 10.00 tot 17.00 uur, tenzij anders vermeld.

In de routebeschrijving zijn bij sommige objecten de volgende symbolen opgenomen:

- * relatie met 'De smaak van de 19e eeuw'
- ☛ nieuw in 2010
- * let op speciale activiteit

ROUTE 1: NOORDELIJKE BINNENSTAD

De wandeling start op het Domplein.

1. Domplein 31, Domkerk

In 1253 verwoestte een brand de romaanse kathedrale kerk. Tussen 1254 en 1517 werd een nieuwe kerk gebouwd in gotische stijl, met een toren die in 1382 al klaar was. Het middenschip stortte in bij een orkaan in 1674. De brokkenstukken lagen 150 jaar lang op het Domplein. //geopend van 10.00-15.15 uur
* 15.15 uur: zaterdagmiddagmuziek
* rondleidingen

Aan de overzijde van het plein, het huis waar het standbeeld naar kijkt, ziet u

* 2. Domplein 24, woonhuis (1878)

Het pand met de eclectistische voorgevel is gebouwd in 1878 en vormt een dubbelhuis met Domplein 25. Samen met enkele panden aan het Wed en Donkere Gaard vormen de woonhuizen een bouwproject van Isaak van Lunteren. Hierdoor werd de achterliggende kwekerij Flora's hof (zie 6) aan het oog onttrokken. Pand is nu eigendom van de Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel. 'Domplein 2013' houdt hier kantoor.
* toelichting op de activiteiten van Initiatief Domplein
* speciale rondleidingen langs sporen op en onder het Domplein van Romeinen tot Middeleeuwen en later, inclusief bezoek aan de onlangs geopende Schatkamer Domplein. Deelname gratis. Vertrek: elk uur van 11.00 t/m 15.00 uur. Inschrijven bij Infotent op Domplein.

Buiten eerst links, dan schuin naar rechts oversteken

3. Domplein 4-5, Utrechts Centrum voor de Kunsten

In 1924 gesticht als een gecombineerde jongens- (nr.4) en meisjesschool (nr. 5) van de Hervormde gemeente Utrecht in traditionalistische stijl van D.F. Slothouwer. Restanten van het voormalige middeleeuwse huis 'De Rode Poort' zijn nog te vinden in de kelder, net als sporen van de Romeinse castellummuur en noordelijke castellumpoort. //Schatkamer Domplein tegen betaling te bezoeken, reserveren bij Rondom: 2360010.

Vervolg uw weg buiten naar rechts

4. Domplein 9, RonDom, Bezoekerscentrum voor cultuurhistorie/VVV (1909)

Pand is ontworpen als pakhuis met bovenwoningen op de plaats van een kanunnikenhuis van het Domkapittel. Binnen ziet u door de glazen plaat bij de linkerentree een restant van dit middeleeuwse huis.
* informatie over cultuurhistorie

5. Domplein 16, Bar Restaurant Walden

De kelderzaal van dit pand toont 1800 jaar bouwgeschiedenis. In de vloer is de Romeinse castellummuur te zien. De tufsteen zuilen zijn van het 11de-eeuwse keizerlijke paleis Lofen. De wanden, opgetrokken uit kloostermoppen, behoorden tot een 13de-eeuwse claustraal huis van de Dom. //geopend van 11.00-17.00 uur

Weer buiten rechts, langs de Domtoren en door het poortje

* 6. Servetstraat 5-7

(ingang achter Domplein 29), Flora's hof
De jonge Hendrik van Lunteren (1780-1848) kocht in 1803 het braakliggende terrein van het gesloopte bisschoppelijke paleis. Met zijn broer Dirk begon hij de kwekerij 'Flora's Hof' en legde hij zich toe op de aanleg van buitenplaatsen. Het hofje is door de Stichting Vrienden van Flora's Hof ingericht als 19de-eeuwse showtuin. Op de tuinmuren zijn reliëfbeeldingen van St. Maarten te zien, afkomstig uit de pandhof van de Domkerk. Het zijn de 19e-eeuwse kopieën die P.H.J. Cuypers liet maken bij zijn restauratie van de pandhof.
* 12.00 en 14.30 uur: rondleidingen

Terug door het poortje links, dan rechts de Oudegracht volgen

* 7. Stadhuisbrug (ingang via Korte Minrebroederstraat 2), Stadhuis

Het stadhuis ontstond in de 16e eeuw door samenvoeging van middeleeuwse woonhuizen. De zandstenen gevel in neoclassicistische stijl aan de stadhuisbrug is een ontwerp uit 1823 van stadsarchitect J. van Embden. In 2000 is het complex aan de achterzijde verbouwd naar ontwerp van architect Miralles (EMBT Architectes).

* informatie over architectuur bij de balie
* 13.00, 14.00 en 15.00 uur: muziek in Grote Trouwzaal, zie elders in de krant

De Oudegracht verder volgen

* 8. Oudegracht 158, Winkel van Sinkel (1836-39)

Een van de oudste Nederlandse warenhuizen is in 1837-39 gebouwd naar ontwerp van P. Adams. Vier in Engeland vervaardigde, gietijzeren karatiden ondersteunen de neoclassicistische voorgevel. Inwendig is de centrale lichtal nog aanwezig, met snij- en stucwerk gedecoreerd.

Weer buiten links de Ganzemarkt op en dan de Minrebroederstraat in

* 9. Minrebroederstraat 21, St. Willibrordkerk (1876-77)

Op de plek van een katholiek weeshuis werd in 1876 gestart met de bouw van de St. Willibrordkerk, naar ontwerp van Alfred Tepe. Het is een uitmuntend voorbeeld van neogotiek. Het gerestaureerde interieur is kleurrijk beschilderd en gedecoreerd door leden van het St. Bernulphusgilde. //geopend van 9.00-16.30 uur

* koffie en thee verkrijgbaar
* gidsen Kerken Kijken aanwezig

* 10.00-10.40 uur: triomf in de schuilkerken, lezing Ton H.M. van Schaik

* 11.00-11.40 uur: orgelconcert
Bas Groenewoud

* 12.00-12.40 uur: kleurrijke R.K. symboliek, lezing Dr. Jean H. van Tongeren

* 13.00-13.40 uur: orgelconcert
Bas Groenewoud

* 15.30-16.30 uur: Sjosjanim Symfonieconcert o.l.v. Patrick van der Linden en Willeke Smits

Bij buitenkomst rechts, dan links Korte Jansstraat, oversteken langs het beeld van 'St. Willibrord te paard'

10. Janskerkhof 26, Janskerk

De bouw van de Janskerk begon in de 11de eeuw. De 13de-eeuwse kap en het beschilderd houten tongewelf bleven bewaard. Het westkoor met torens is in 1682 vervangen door een nieuwe voorgevel. De kapittelkamer heeft een stucplafond uit 1755 en is bekleed met goudleerbehang. Het koor dateert uit 1550 en was van 1636 tot 1821 in gebruik als universiteitsbibliotheek.

* gidsen Kerken Kijken aanwezig

* 13.00 uur: orgelconcert
Mark van Kuilenburg

Uit het pand naar rechts, Janskerkhof met bloemenmarkt oversteken, dan de Boothstraat in

* 11. Boothstraat 6, Universiteit

Het gebouw is samengesteld uit 14de- tot en met 17de-eeuwse bouwdelen. Van oorsprong was het een claustraal huis van St. Jan. Door aanleg van de Boothstraat in 1658 is de rechterzijgevel voorgevel geworden. Inwendig is nog een 17de-eeuwse trappenhuis aanwezig en een waterput in de kelder. In 1658 kocht arts en burgemeester Cornelis Booth het pand. Dichter, schrijver, predikant en hoogleraar Nicolaas Beets bewoonde het huis van 1854 tot 1903.
* rondleidingen om 12.00, 13.00, 14.00 en 15.00 uur

Buiten rechts, weer rechts langs het Janskerkhof en rechts de Lange Jansstraat in. De eerste rechts

12. Jansveld 4-20, Margarethenhof

Margarethenhof is in oorsprong een gasthuis, rond 1367 gesticht door domkanunnik Ghybrecht van Walenborch. In 1562 werd dit gebouw opgedeeld in kleine wooneenheden voor liefdadigheid: vrijwoningen. Later werden op het erf nieuwe huisjes gebouwd, zodat er in 1603 vijftien vrijwoningen waren. De overgebleven negen woningen zijn van het Utrechts Monumenten Fonds.

Terug naar Lange Jansstraat, rechts, Voorstraat oversteken en doorlopen tot brug Oudegracht, rechts Oudegracht op

* 13. Oudegracht 69, St. Augustinuskerk (1837-40)

Na het herstel van de godsdienstvrijheid in Nederland (1798) werden veel nieuwe katholieke kerken gebouwd. De statige Augustinuskerk is uit 1840 naar ontwerp van K.G. Zocher in zogenaamde Waterstaatsstijl met neoklassieke elementen en een neobarok hoofdaltaar. Het orgel is uit 1844, de preekstoel uit 1860. //geopend 10.00-11.00 uur en 13.00-17.00 uur
* gidsen Kerken Kijken aanwezig
* 15.15 uur: orgelconcert door Gerrit Ch. de Gier en Paul van der Woude

Weer buiten links en weer links het Jacobskerkhof volgen tot:

14. St. Jacobsstraat 171, Jacobikerker en -toren

De grootste parochiekerk van Utrecht werd al gesticht in de 12de eeuw. De huidige kerk is vooral 15de-eeuws. Naast de Andreaskapel bevindt zich nog de cel van één bij twee meter van de vrome kluiszinares Alyt Ponciaens, die hier een groot deel van haar leven woonde.

* gidsen Kerken Kijken aanwezig

* rondleiding toren door Utrechts Klokkenluiders Gilde

* 14.15 uur: orgelconcert door Frank van Basten en Gerrit Ch. de Gier

ACTIVITEITEN 2010

Gildewandelingen in de binnenstad en rond de Maliebaan

Uiteraard kunt u ook weer mee met de populaire Gildewandelingen. Dit jaar zelfs twee verschillende wandelingen. Vanaf het Domplein vertrekt ieder half uur een wandeling door de zuidelijke binnenstad. Eerste wandeling 10.30 uur, laatste wandeling 15.30 uur. De wandeling heeft als thema onder meer de opkomende nijverheid, woningbouw voor arbeiders, armoedebestrijding en de opkomst van de katholieke kerk.

De wandelingen naar de Maliebaan en omgeving vertrekken ieder uur vanaf de infopost van Open Monumentendag op het Lepelenburg. Eerste wandeling 11.00 uur en laatste wandeling 15.00 uur. In deze wandeling veel aandacht voor de verhalen over de vaak illustere bewoners rond het Lepelenburg en de Maliebaan.

Informatiemarkt Pandhof

In de pandhof naast de Dom vindt van 10.00 tot 17.00 uur de jaarlijkse monumenten informatiemarkt plaats. De volgende organisaties zullen daar achter de kraampjes te vinden zijn (uitgebreidere informatie is te vinden op onze website).

Gilde Utrecht - vrijwilligersorganisatie die onder meer historische stadswandelingen organiseert. Zie ook www.gildeutrecht.nl

Vereniging Oud-Utrecht - historische vereniging voor Stad en Provincie Utrecht; uitgever van het Tijdschrift Oud-Utrecht.

Stichting Publicaties Oud-Utrecht (SPOU) - uitgever van publicaties over geschiedenis, archeologie en monumenten in Utrecht.

Utrechts Klokkenluiders Gilde - houdt de traditie van het handmatig luiden der klokken van de Domtoren en andere stadstorens in stand.

C.J.C. Broer - doet onderzoek naar en publiceert over de middeleeuwse (monastieke) geschiedenis van Utrecht (bisdomein en stad).

Agandau - verricht bouwhistorisch en kadastraal onderzoek ten behoeve van bezitters van monumentenpanden.

Hogeschool Utrecht, Centrum voor Natuur en Techniek - biedt cursussen en opleidingen aan op hbo, post-hbo en masterniveau over Bouwhistorie, Restauratie en Monumentenzorg.

Stichting Reconstructie topgevel Korte Nieuwstraat 2 - De stichting heeft ten doel een verdwenen geveltop (sinds 1837) te reconstrueren van het pand Korte Nieuwstraat 2.

Gemeente Utrecht, dienst Stadsontwikkeling, team Monumenten - beleidsontwikkelende en uitvoerende organisatie voor monumentenzorg en cultuurhistorie in de gemeente Utrecht.

Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel - restaureert en verhuurt monumenten in de binnenstad en streeft naar het creëren van woonruimte in het winkelgebied.

Kunsthistorische Leergangen Utrecht - organiseert lezingen, cursussen, excursies en reizen op het gebied van Utrechtse kunstgeschiedenis. Zie ook www.klu.nl.

Sint Maartensberaad Utrecht - streeft ernaar de rol van Sint Maarten in het verleden en heden van de Stad Utrecht in beeld brengen.

St. Voorbereiding Herbouw Schip Domkerk 2013 - wil herbouw van het verdwenen schip van de Domkerk, te beginnen in 2013.

Bomenstichting - de stichting zet zich in voor het bomenbestand in ons land.

Monumentenwacht Utrecht - inspecteert monumenten en adviseert eigenaren en beheerders bij het onderhoud ervan, zonder winst oogmerk.

Utrechts Rondleidingen Imperium - organiseert stads- en themawandelingen op zondagochtend.